

CHET TILINI O'RGATISH VOSITALARI

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti

Lotin tili, pedagogika va psixologiya kafedrası o'qituvchisi

Nishonova Dilnavoz Jonibekovna

Annotatsiya: An'anaviy vositalar – darslik, lug'at va qo'llanmalar chet tilini o'rgatishda asosiy tayanch hisoblanadi. Zamonaviy texnologiyalar paydo bo'lishiga qaramay, ular til o'rganish jarayonining poydevorini tashkil etadi. Eng samarali natijaga erishish uchun an'anaviy vositalarni interfaol va elektron manbalar bilan uyg'unlashtirish zarur.

Kalit so'zlar: ta'lim, o'qitish, an'anaviy, dialog, lug'at, topshiriq, matn, audio, manba, vosita, texnologik vosita, kompyuter, interaktiv doska, mobil ilovalar, zamon

СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Аннотация: Традиционные средства — учебник, словарь и пособия являются основой в обучении иностранному языку. Несмотря на появление современных технологий, они составляют фундамент процесса изучения языка. Для достижения наибольшей эффективности необходимо сочетать традиционные средства с интерактивными и электронными ресурсами.

Ключевые слова: образование, обучение, традиционный, диалог, словарь, задание, текст, аудио, источник, средство, технологическое средство, компьютер, интерактивная доска, мобильные приложения, время.

TEACHING AIDS FOR FOREIGN LANGUAGE INSTRUCTION

Annotation: Traditional tools — textbooks, dictionaries, and manuals serve as the main foundation in foreign language teaching. Despite the emergence of modern technologies, they form the basis of the language learning process. To achieve the best results, it is necessary to integrate traditional tools with interactive and digital resources.

Keywords: education, teaching, traditional, dialogue, dictionary, task, text, audio, source, tool, technological tool, computer, interactive whiteboard, mobile applications, modern era.

Kirish. Chet tilini o'qitishda ta'lim vositalarining ahamiyati juda katta. Ta'lim jarayonida qo'llaniladigan vositalar o'quvchi va o'qituvchining faoliyatini samarali tashkil etishga yordam beradi. An'anaviy vositalar zamonaviy texnologiyalar rivojiga qaramay, bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Ushbu maqolada an'anaviy vositalarning turlari, ularning o'rni va ahamiyati haqida fikr yuritiladi.

1. Darsliklar. Darslik – chet tilini o'rganishda asosiy manba hisoblanadi. Darsliklarda quyidagi elementlar bo'ladi:

- Grammatik qoidalar;

- Lugʻat boyligini oshirish uchun mashqlar;
- Dialog va matnlar;
- Topshiriqlar va nazorat savollari.

Ahamiyati:

- Darsliklar oʻquv jarayonining tizimli boʻlishini taʼminlaydi;
- Oʻquvchilarga oʻzlashtirish uchun aniq yoʻnalish beradi;
- Milliy taʼlim standartlariga mos boʻladi.

Kamchiligi:

- Koʻpincha yangiliklardan chetda qoladi;
- Interaktivlik past darajada.

2. Lugʻatlar. Lugʻatlar – soʻz boyligini oshirishning asosiy vositasidir. Ular turli xil koʻrinishda boʻladi:

- Ikki tilli lugʻatlar (masalan, oʻzbekcha-nemischa);
- Soha lugʻatlari (tibbiyot, iqtisod, texnika);
- Frazologik lugʻatlar.

Ahamiyati:

- Soʻzlarning toʻgʻri maʼnosini topishda yordam beradi;
- Tarjima jarayonida asosiy manba hisoblanadi.

Kamchiligi:

- Faol nutq uchun yetarli emas, chunki faqat soʻz shaklini beradi, kontekstdan tashqarida qoladi.

3. Qoʻllanmalar. Qoʻllanmalar – darslikni toʻldiruvchi, oʻquvchining mustaqil ishlashi uchun moʻljallangan yordamchi vositalar.

- Grammatik qoʻllanmalar;
- Mashq toʻplamlari;
- Audio qoʻllanmalar.

Ahamiyati:

- Darslik materiallarini chuqurroq oʻzlashtirish imkonini beradi;
- Amaliy koʻnikmalarni mustahkamlaydi.

Kamchiligi:

- Mustaqil oʻqish uchun qoʻshimcha motivatsiya talab etadi.

Zamonaviy taʼlim jarayonida texnologik vositalar chet tillarini oʻrgatishda eng samarali metodik yechimlardan biridir. Texnologiyalar yordamida oʻquvchilarni qiziqtirish, taʼlim sifatini oshirish va mustaqil oʻrganish imkoniyatlarini kengaytirish mumkin. Ushbu maqolada chet tilini oʻrgatishda qoʻllaniladigan uch asosiy texnologik vosita – kompyuter, interaktiv doska va mobil ilovalar haqida soʻz yuritiladi.

1. Kompyuter. Kompyuter – chet tilini o‘qitish jarayonida universal vosita hisoblanadi. U quyidagi maqsadlarda qo‘llaniladi:

- Onlayn darslar (Zoom, Google Meet orqali);
- Multimedia materiallarini ko‘rsatish (audio va video darslar);
- Test va mashqlarni bajarish (Moodle, Quizizz, Google Forms).

Afzalliklari:

- Ko‘p funktsionallik;
- Mustaqil ta‘lim uchun qulaylik;
- Audio-vizual materiallardan keng foydalanish imkoniyati.

Kamchiliklari:

- Elektr energiyasi va internetga bog‘liq;
- Ba‘zi o‘quvchilarda texnik imkoniyat cheklangan.

2. Interaktiv doska. Interaktiv doska – dars jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiluvchi zamonaviy texnologik vosita.

Foydalanish usullari:

- Slayd va prezentatsiyalarni ko‘rsatish;
- Grammatik mashqlarni real vaqtda bajarish;
- Audio-video materiallar bilan ishlash.

Afzalliklari:

- Darsni vizuallashtirish imkoniyati;
- O‘quvchilarni faol ishtirok etishga jalb qilish;
- Murakkab mavzularni ko‘rgazmali tarzda tushuntirish.

Kamchiligi:

- Qimmatligi;
- Har doim ham mavjud emas;
- Malakali o‘qituvchi talab qiladi.

3. Mobil ilovalar. Mobil ilovalar (Duolingo, Memrise, Quizlet, Babbel) chet tilini o‘rganishda mashhur bo‘lib bormoqda.

Foydalanish imkoniyatlari:

- So‘z boyligini oshirish;
- Tinglab tushunish va talaffuzni yaxshilash;
- Gamifikatsiya orqali o‘rganishni qiziqarli qilish.

Afzalliklari:

- Istalgan joyda foydalanish qulayligi;
- Interaktiv mashqlar;
- Bepul versiyalarning mavjudligi.

Kamchiligi:

- Internetga bog‘liq;

- Nazoratni talab etadi (o‘yin sifatida qabul qilinishi mumkin).

Texnologik vositalar – zamonaviy ta’limning ajralmas qismi bo‘lib, ular darslarni samarali, interaktiv va qiziqarli qilishda muhim rol o‘ynaydi. Kompyuter, interaktiv doska va mobil ilovalar yordamida talabalarning chet tiliga bo‘lgan qiziqishini oshirish va mustaqil ta’lim ko‘nikmalarini shakllantirish mumkin. Kelajakda texnologiyalarni o‘qitish jarayoniga yanada keng joriy etish zarur.

Chet tilini o‘qitishda multimedia resurslari zamonaviy pedagogikaning ajralmas qismi hisoblanadi. Audio, video materiallar va internet platformalar o‘quvchilar uchun tilni tabiiy kontekstdagi namunalarda o‘rganish imkoniyatini yaratadi. Ushbu vositalar o‘qitish samaradorligini oshirish bilan birga, talabalarda mustaqil ta’lim ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi.

1. Audio materiallar. Audio resurslar chet tilida eshitish va tushunish ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhimdir.

Misollar:

- Dialog va suhbat yozuvlari;
- Podcastlar;
- Audio lug‘atlar va darsliklarga ilova sifatida beriladigan audio fayllar.

Afzalliklari:

- Talaffuzni to‘g‘rilash imkoniyati;
- Tabiiy nutqni tinglash orqali eshitish ko‘nikmasini mustahkamlash.

Kamchiligi:

- Vizual qo‘llab-quvvatlash yetishmasligi;
- Tinglash uchun yuqori diqqat talab etiladi.

2. Video materiallar. Video materiallar til o‘rganishni yanada jonli va qiziqarli qiladi, chunki ular ko‘rish va eshitish analizatorlarini bir vaqtda ishga soladi.

Misollar:

- Darslikka qo‘shilgan videolar;
- Kino va seriallar;
- YouTube’dagi ta’limiy videolar.

Afzalliklari:

- Nutqning real sharoitda qo‘llanishini ko‘rsatadi;
- Madaniy kontekstni tushunishga yordam beradi.

Kamchiligi:

- Ba’zi hollarda vaqtni ko‘p talab qiladi;
- Sifatli kontent tanlash zarur.

3. Internet platformalar. Internet platformalar chet tilini o‘rganishda cheksiz imkoniyat yaratadi.

Misollar:

- Duolingo, Memrise, Quizlet – lug‘at va grammatikani o‘rganish;
- Zoom, Google Meet – onlayn darslar;

- Moodle, Google Classroom – masofaviy ta’limni tashkil etish.

Afzalliklari:

- Masofadan turib o‘qish imkoniyati;
- Interaktiv va gamifikatsiyaga asoslangan metodlar.

Kamchiligi:

- Internetga to‘liq bog‘liq;
- Ba’zi platformalar pullik.

Xulosa. Audio, video va internet platformalari til o‘rganishda qulaylik, qiziqarlilik va samaradorlikni ta’minlaydi. Ularning asosiy vazifasi – o‘quvchining til bilan real muloqot muhitini yaratish va madaniyat bilan tanishtirishdir. Kelgusida multimedia resurslarini dars jarayoniga integratsiya qilish yanada kengayadi va sifatli ta’lim uchun zarur shart hisoblanadi.

Foydanilgan adabiyotlar:

1. Нишопова, Д. Ж. (2019). Использование интерактивных методов на уроках немецкого языка. *Вопросы науки и образования*, (4 (49)), 120-123.
2. Нишопова, Д. Ж. (2017). Теория и методика обучения иностранному языку в вузе. *Научные исследования*, 1(6 (17)), 71-72.
3. Нишопова, Д. Ж., Муминова, О. К., & Исмоилова, Ф. А. (2019). Метод проектных работ в образовательном процессе. *Вестник науки и образования*, (19-2 (73)), 56-58.
4. Jonibekovna, N. D. (2021). Expression of speeches in the additional construction of the German language. *Asian Journal Of Multidimensional Research*, 10(5), 164-167.
5. Нишопова, Д. Ж. (2018). Портфолио как один из альтернативных способов оценивания знаний учащихся в процессе обучения иностранным языкам. In *НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ: СОХРАНЯЯ ПРОШЛОЕ, СОЗДАЁМ БУДУЩЕЕ* (pp. 235-237).
6. Qizi, J. M. T. (2021). The use of social forms to increase lesson effectiveness. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(3), 103-109.
7. Juraeva, M. (2025). THE EFFECTIVENESS OF DEVELOPING STUDENTS’PROFESSIONAL COMPETENCIES IN MEDICAL EDUCATION. In *International Conference on Business & Management* (Vol. 1, No. 3, pp. 189-192).
8. Kizi, T., & Mastura, J. (2023). Hippocrates is the father of medicine.
9. Kizi, M. T. (2020). Applying the social forms of education in teaching foreign languages. *Вопросы науки и образования*, (41 (125)), 56-60.
10. Mastura, J. (2021). Applying social forms: The project method in teaching foreign languages. *Бюллетень науки и практики*, 7(11), 354-358.
11. Туйчиева, О. С. (2021). Методика преподавания латинского языка в медицинских высших учебных заведениях. *Молодой ученый*, (1), 66-67.
12. Tuychieva, O. (2019). Questions of increasing economic efficiency of production. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 1(8), 105-108.

13. Туйчиева, О. С. (2018). МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ИЗУЧЕНИЮ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ. *Инновации в образовании и медицине. Материалы V Все, 107.*
14. Туйчиева, О. С. (2021). Использование кластерной системы как одного из видов педагогических технологий. *Молодой ученый, (15), 341-343.*
15. Туйчиева, О. С. (2020). ПРИНЦИПЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ. In *Университетская наука: взгляд в будущее* (pp. 850-853).
16. Saxobiddinova, X. A. (2025). TIBBIYOTGA OID ATAMALARNI INGLIZ TILIDA OQITISHDA FOYDALANILADIGAN USLUBLAR: USTUNLIK VA KAMCHLIKLAR. *TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR, 2(4), 33-34.*
17. Karimovna, M. O. (2022). Linguocultural features of phraseology in Uzbek and German languages. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(6), 481-482.*
18. Karimovna, M. O. (2021). Structural properties of additional elements. *Asian Journal Of Multidimensional Research, 10(5), 173-178.*
19. Muminova, O. (2025). STRENGTHENING MEDICAL CULTURE IN PEDAGOGICAL APPROACHES: INTEGRATION OF EDUCATION, UPBRINGING AND INNOVATION. *AMERICAN JOURNAL OF APPLIED MEDICAL SCIENCE, 3(10), 202-213.*
20. Muminova, O. (2025). THE HISTORICAL AND CONTEMPORARY ROLE OF THE LATIN LANGUAGE IN THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SCIENCE AND THE FORMATION OF ITS TERMINOLOGY. In *International Conference on Business & Management* (Vol. 1, No. 3, pp. 177-182).